
Links: [kredietobservatorium](#)

Executive summary

Aan het einde van het eerste kwartaal van 2023 liep de kredietverlening door de ingezeten banken aan de niet-financiële ondernemingen in België terug. Het groeipercentage op jaarbasis van de kredietverstrekking bedroeg eind maart 4,7 %, tegen 5,9 % in december 2022. Die ontwikkeling resulteert uit een daling van de kredietverlening op middellange termijn, waarvan de groei nog steeds negatief is, en uit een vertraging van de kredietverlening op korte en op lange termijn. Het groeitempo van de kredieten op korte termijn (minder dan een jaar) beliep eind maart 8,5 % (tegen 12,9 % tijdens het voorgaande kwartaal), terwijl dat van de kredieten op middellange termijn (tussen één en vijf jaar) -5,0 % bedroeg (tegen -4,4 % eind december). De groei van de langlopende kredieten (meer dan vijf jaar), ten slotte, beliep 5,4 %, tegen 5,7 % in het voorgaande kwartaal. Tijdens het eerste kwartaal van 2023 was de nettokredietverlening positief, al was ze gedaald ten opzichte van het voorgaande kwartaal, met kredietstromen van € 0,8 miljard tussen januari en maart, rekening houdend met de seizoenseffecten.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten gingen voor alle categorieën omhoog. In het eerste kwartaal van 2023 namen de tarieven op nieuwe langetermijnkredieten aan ondernemingen opnieuw aanzienlijk toe. Zo steeg de gemiddelde rente op kredieten met een looptijd van meer dan vijf jaar met 36 basispunten, tot 3,91 %. De tarieven voor de andere categorieën namen eveneens toe. De rente op kortlopende kredieten van minder dan € 1 miljoen, die gewoonlijk dezelfde tendens volgt als de geldmarktrente, bedroeg 4,48 % (+91 basispunten ten opzichte van het voorgaande kwartaal), terwijl de rente op kortlopende kredieten van meer dan € 1 miljoen met 88 basispunten opliep tot 4,40 %. De rente op kredieten met een middellange looptijd (tussen één en vijf jaar), ten slotte, steeg met 50 basispunten, tot 4,39 %.

Volgens de gegevens die de vier grote Belgische banken verstrekten in het kader van de enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening, bleven de criteria voor kredietverlening aan ondernemingen in het eerste kwartaal van 2023 ongewijzigd, zowel voor de grote ondernemingen als voor de kmo's. De risicotolerantie van de banken en hun perceptie van de risico's die samenhangen met de algemene economische bedrijvigheid, de bedrijfstak of de bedrijven zelf speelden geen rol meer. De banken vermeldden overigens een afname van de kredietvraag in vergelijking met het laatste kwartaal van 2022, die wordt toegeschreven aan het rentepeil en de verminderde financieringsbehoeften voor investeringen, het voorraadbeheer en de werkmiddelen. Voor het tweede kwartaal van 2023 gaan de Belgische banken ervan uit dat ze hun kredietverleningscriteria zullen handhaven en verwachten ze een nieuwe daling van de kredietvraag vanwege de bedrijven, voor zowel kmo's als grote ondernemingen. De niet-financiële ondernemingen, van hun kant, schatten de kredietvoorwaarden over het algemeen opnieuw slechter in dan tijdens het voorgaande kwartaal.

In het eurogebied bleef de kredietverlening aan ondernemingen tijdens het eerste kwartaal van 2023 krachtig. In maart bedroeg nam ze met 5,2 % toe, tegen met 6,3 % in december 2022. In alle lidstaten, met uitzondering van Italië en Portugal, werden positieve groeicijfers opgetekend. De banken van de landen van het Eurosysteem wezen overigens gemiddeld op een verscherping van hun voorwaarden voor bedrijfskredieten tijdens die periode en op een afname van de vraag naar krediet, vooral onder impuls van het rentepeil en van lagere financieringsbehoeften voor investeringen. De banken van het eurogebied verwachten in het tweede kwartaal van 2023 een nieuwe verstrakking van hun kredietverleningscriteria, in combinatie met een daling van de kredietvraag.

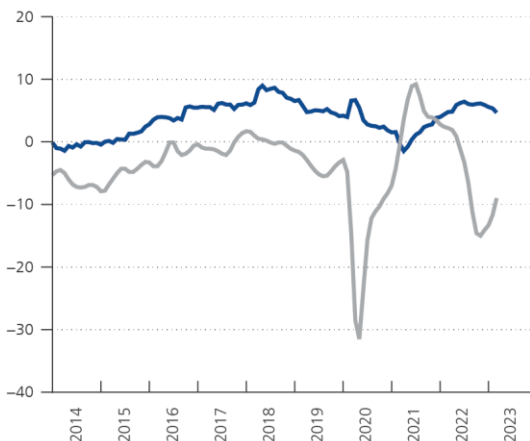
VERLOOP VAN DE KREDIETVERLENING AAN ONDERNEMINGEN IN HET EERSTE KWARTAAL VAN 2023

1. Kredietvolume

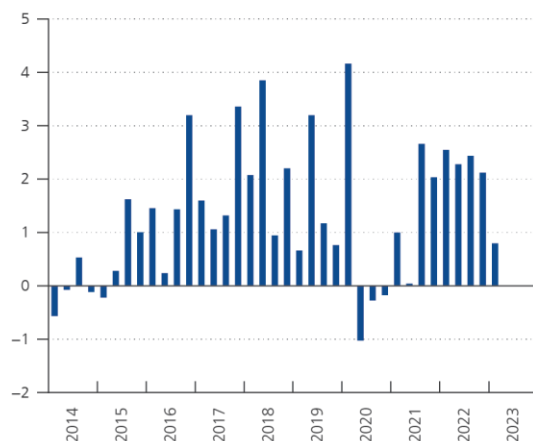
Aan het einde van het eerste kwartaal van 2023¹ kwam het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de kredieten die de ingezeten banken verstrekken aan in België gevestigde ondernemingen uit op 4,7 %, tegen 5,9 % in december 2022. Die ontwikkeling is het gevolg van een stijging, tijdens de twaalf voorgaande maanden, van de kredietverlening op korte en lange termijn, terwijl de kredietverlening op middellange termijn daalde in vergelijking met het voorgaande kwartaal. Tussen januari en maart 2023 lag de seizoengezuiverde kredietverlening overigens € 0,8 miljard hoger dan de aflossingen, tegen € 2,1 miljard in het voorgaande kwartaal.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België

Bancaire kredieten en conjuncturele evolutie

Netto trimestriële stromen² (in € miljard)

- Totaal van de kredieten (veranderingspercentages op jaarbasis)
- Synthetische conjunctuurcurve (afgevlakte indicator) (rechterschaal)

Bron: NBB (schema A en conjunctuurenquête).

¹ Toegekend door de ingezeten banken.

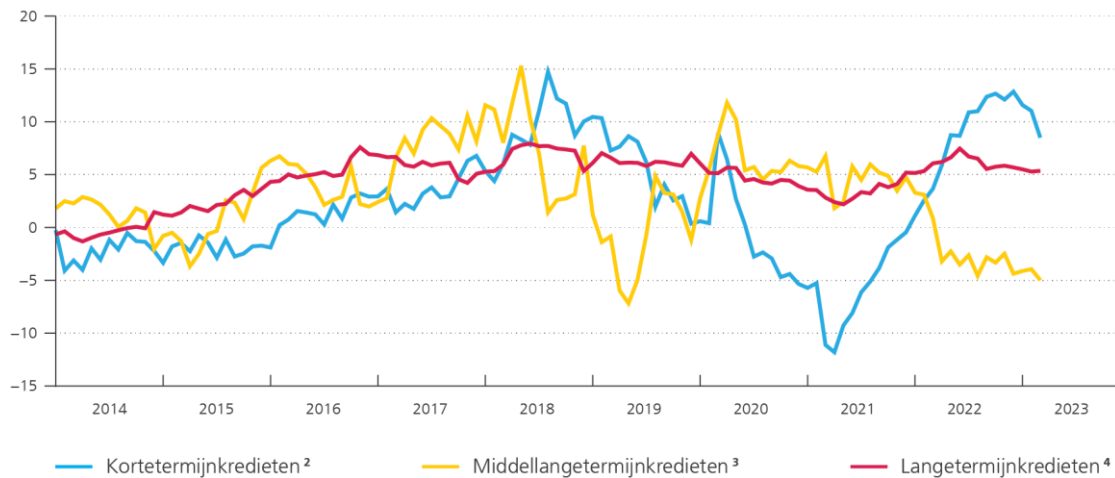
² Gezuiverd voor seizoeninvloeden.

Voor de kortlopende kredieten (minder dan een jaar), kwam de jaar-op-jaar verandering in het eerste kwartaal van 2023 uit op 8,5 %, tegen 12,9 % eind december. Die van de leningen op middellange termijn (tussen één en vijf jaar) beliep -5,0 % (tegen -4,4 %). Het groeitempo van de kredieten op lange termijn (meer dan vijf jaar), ten slotte, bedroeg 5,4 % (tegen 5,7 % in het voorgaande kwartaal).

¹ De gegevens met betrekking tot het verloop van de kredietverlening door ingezeten banken aan niet-financiële vennootschappen in België worden nu opgesteld volgens de methodologie van het ESR 2010. Deze wijziging heeft geleid tot veranderingen in de kredietgegevens en tot een breuk in de gegevensreeks over de tussen november en december 2014 uitstaande bedragen.

Bancaire kredieten¹ aan ondernemingen in België

(veranderingspercentages op jaarbasis)
Opsplitsing naar looptijd van het krediet

Bron: NBB (schema A).

¹ Toegestaan door de ingezeten banken.

² Voor ten hoogste een jaar.

³ Voor meer dan een jaar en ten hoogste vijf jaar.

⁴ Voor meer dan vijf jaar.

Voor hun financiering kunnen de Belgische ondernemingen ook een beroep doen op **buitenlandse banken**². De kredietstromen vanuit de niet-ingezeten banken kunnen worden geanalyseerd aan de hand van de financiële rekeningen die de Bank opstelt op basis van de statistieken van de betalingsbalans^{3,4}. Aan het einde van het vierde kwartaal van 2022 was de kredietverlening door de buitenlandse banken over het geheel genomen gestegen ten opzichte van eind december 2021. Over twaalf maanden beleefden de nettotransacties vanuit de banken van het eurogebied (ongerekend België) € 5,3 miljard (voor een eind december uitstaand totaalbedrag van € 24,8 miljard). De nettostromen van de door de andere buitenlandse banken verstrekte kredieten waren tijdens dezelfde periode ook positief, ten belope van € 3,4 miljard (voor een uitstaand bedrag van € 14,9 miljard). Hierdoor beliep het jaar-op-jaar veranderingspercentage van de bancaire kredietverlening, waarbij rekening wordt gehouden met alle (door binnen- en buitenlandse banken) aan Belgische ondernemingen verstrekte bankkredieten, 9,2 % in het vierde kwartaal van 2022, tegen 12,7 % in het voorgaande kwartaal.

In het eurogebied bleef de kredietverlening aan de ondernemingen op jaarbasis dynamisch, hoewel de groeivoet terugliep ten opzichte van de voorgaande periode. In het eerste kwartaal van 2023 bedroeg het jaar-op-jaar veranderingspercentage 5,2 %, tegen 6,3 % aan het einde van het voorgaande kwartaal. In alle lidstaten (met uitzondering van Italië en Portugal) werden positieve groeicijfers opgetekend. De kredietverstrekking nam in het bijzonder toe in Griekenland (9,6 %), Duitsland (8,3 %), Oostenrijk (8,2 %) en Frankrijk (6,8 %).

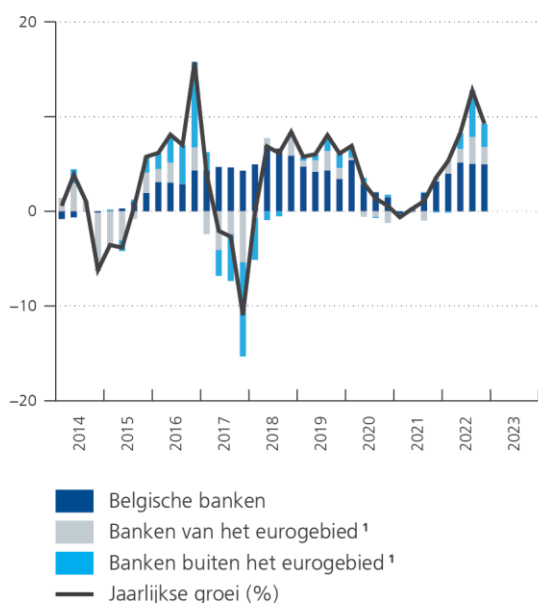
² Het begrip buitenlandse (of niet-ingezeten) bank berust op het concept van territorialiteit. Dochterondernemingen en bijkantoren van buitenlandse banken die beschikken over een vestiging in België, worden beschouwd als ingezeten banken. De kredietverlening door buitenlandse banken omvat dus alleen de kredietverstrekking door in het buitenland gevestigde instellingen.

³ In september 2017 werd de methodologie van de betalingsbalans voor de berekening van de internationale investeringspositie (IIP) gewijzigd. Terwijl vroeger inzake de kredietverlening uitsluitend de gegevens uit de bij de ondernemingen gevoerde enquêtes (gegevens over de 'overige investeringen' verzameld met die over de 'buitenlandse directe investeringen') werden gebruikt, zijn het nu de gegevens van de BIB die als basis dienen. Het betreft het aggregaat van de door buitenlandse banken aan hun centrale bank gerapporteerde cijfers, waarin de aan Belgische ingezetenen verstrekte leningen worden vermeld. Die bron is vollediger en leidt tot een opwaartse herziening van de buitenlandse bankkredieten aan niet-financiële ondernemingen. De cijfers werden vanaf 2014 aangepast op basis van die nieuwe methodologie.

⁴ Deze gegevens zijn later beschikbaar dan die over de kredietverlening door de ingezeten banken. Ze bestrijken momenteel een periode tot het vierde kwartaal van 2022.

Bancaire kredieten aan ondernemingen in België: geografische opsplitsing van de verstrekkers

(bijdrage aan de jaarlijkse groei; procentpunten, tenzij anders vermeld)

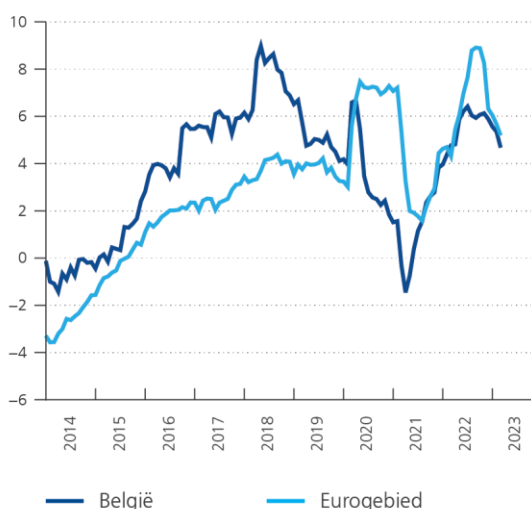

Bron: NBB (financiële rekeningen en schema A).

¹ In 2017 werd een methodologische wijziging ingevoerd voor de verzameling van gegevens over de kredietverlening door buitenlandse banken aan ingezeten ondernemingen. Die verandering werd toegepast op de gegevens vanaf 2014. Dit resulteerde in een reeksbreuk tussen het laatste kwartaal van 2013 en het eerste kwartaal van 2014.

Bancaire kredieten aan niet-financiële ondernemingen ¹

(veranderingspercentages op jaarbasis)

Bronnen: ECB, NBB.

¹ Toegestaan door ingezeten banken, inclusief geëffectieerde kredieten.

De statistieken van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen, die zowel betrekking hebben op de toegestane kredietlijnen als op de opgenomen kredieten bij de ingezeten banken, geven een beeld van het verloop van het krediet, niet alleen op basis van de grootte⁵ van de kredietnemende ondernemingen, maar ook van hun bedrijfstak en het gewest waar hun maatschappelijke zetel is gevestigd.

De NBB analyseert momenteel de mogelijkheid om een nieuw systeem uit te werken voor de berekening van statistieken over de kredieten aan ondernemingen, uitgesplitst volgens de grootte van de bedrijven, hun activiteit en het gewest waar ze deze uitoefenen, op basis van de gedetailleerde gegevens van het Register van kredieten aan ondernemingen (RKO). Die statistieken zouden die van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen vervangen, die niet meer wordt aangevuld en waarvan

⁵ Sinds eind 2016 is de classificatie van de Kredietcentrale aangepast aan de grootte van de ondernemingen om in overeenstemming te zijn met de Europese Richtlijn 2013/34/EU, die tot doel heeft de aan de ondernemingen gevraagde financiële gegevens te harmoniseren, en de formaliteiten voor de zeer kleine ondernemingen te verlichten. De omzetting van die richtlijn impliceerde met name de toevoeging van een nieuwe categorie van ondernemingsgrootte, namelijk die van de micro-ondernemingen. Het gaat om ondernemingen die noch een moederonderneming noch een dochteronderneming zijn en niet meer dan een van de volgende criteria overschrijden: 10 VTE werknemers, een jaaromzet van € 700 000 en een balanstotaal van € 350 000. De reeks van de micro-ondernemingen wordt in deze toelichting voortaan toegevoegd aan die van de kleine, middelgrote en grote ondernemingen. De richtlijn heeft overigens ook een impact gehad op de drempels die de grootte van de andere ondernemingen bepalen. Zo worden als klein beschouwd de ondernemingen die een verkort model van jaarrekening hebben neergelegd en die niet meer dan een van de volgende drempels overschrijden: een personeelsbestand van 50 VTE, een omzet van € 9 000 000 en een balanstotaal van € 4 500 000. De ondernemingen die een volledig model van jaarrekening hebben neergelegd, worden beschouwd als middelgrote ondernemingen indien ze niet meer dan een van diezelfde drempels overschrijden, of als grote ondernemingen indien ze er minstens twee overschrijden of beursgenoteerd zijn. Ten slotte worden ook ondernemingen met een omzet van € 45 000 000 of meer gedurende twee opeenvolgende boekjaren, of met een omzet van € 100 000 000 of meer gedurende één boekjaar als grote ondernemingen beschouwd, of ook, in het geval van ondernemingen zonder omzet zoals holdings, die met een balanstotaal van € 200 000 000 of meer.

de reeksen eindigen in november 2021. Momenteel worden de haalbaarheid en de gegevenskwaliteit geanalyseerd. In de tussentijd zal er geen tussentijdse raming beschikbaar zijn.

2. Rentetarieven

De **rentetarieven die de Belgische banken en de banken van het eurogebied op de nieuwe bedrijfskredieten toepassen**, zijn een van de voornaamste determinanten van de kredietkosten voor de niet-financiële vennootschappen. Ze worden verzameld via de **MIR-enquête** (zie https://www.nbb.be/doc/dq/mir/nl/data/mir_statmir.htm).

In het eerste kwartaal van 2023 trok de ECB haar beleidsrente tweemaal op: met 50 basispunten op 8 februari en nog eens met 50 basispunten op 22 maart. Tot slot verhoogde ze die rente nogmaals met 25 basispunten in het tweede kwartaal, op 10 mei. Bijgevolg bedraagt de centrale beleidsrente sindsdien 3,75 %, terwijl de rente op de marginale beleningsfaciliteit werd vastgesteld op 4,00 %. Ten slotte werd de rente op de depositofaciliteit vastgelegd op 3,25 %. Als gevolg van deze opeenvolgende verhogingen zijn de korte referentietarieven op de geldmarkt gestegen ten opzichte van het vierde kwartaal van 2022. De driemaands OIS-rente⁶ kwam eind maart 2023 uit op 3,13 % (tegen 2,34 % eind december 2022). De langetermijnrentes daarentegen zijn over het geheel genomen gestabiliseerd tussen het begin en het einde van het kwartaal. Het rendement op Belgische vijfjaars overheidsobligaties daalde met 6 basispunten tot 2,69 % eind maart 2023 (tegen 2,75 % eind december 2022). Voor de overheidsleningen op tien jaar bedroeg dat rendement eind maart 2,94 %, tegen 3,08 % aan het einde van het voorgaande kwartaal.

De rentetarieven op nieuwe bankkredieten in België namen over het algemeen toe tussen januari en maart. De rente op kortlopende kredieten (met een variabele rente en een looptijd van minder dan een jaar) met een waarde van minder dan € 1 miljoen beliep 4,48 % (+91 basispunten ten opzichte van eind december). De rente op kortlopende leningen van meer dan € 1 miljoen beliep 4,40 % (eveneens +88 basispunten), terwijl de kosten voor kredieten op middellange termijn (met een vaste rente, een looptijd van één tot vijf jaar en een leenbedrag van minder dan € 1 miljoen) tussen eind 2022 en eind maart 2023 met 50 basispunten opliepen, tot 4,39 %. Het tarief voor langlopende leningen (met een vaste rente, een looptijd van meer dan vijf jaar en een bedrag van minder dan € 1 miljoen), ten slotte, nam in het eerste kwartaal met 36 basispunten toe, tot 3,91 %. De indicatieve marge van de banken op de nieuwe kredieten (benaderd aan de hand van de verschillen tussen de rente op kredieten aan ondernemingen en de OIS-rente⁷ op respectievelijk één, drie of zeven jaar) verruimde in vergelijking met het einde van het vierde kwartaal van 2022 voor alle looptijden van de kredieten. Die marge werd voor de middellange en de lange termijn geraamd op respectievelijk 119 en 99 basispunten in maart (tegen 109 en 94 in december). De geraamde marge voor de leningen op korte termijn⁸ beliep 95 basispunten (+32 basispunten).

In het eurogebied is de rente op de nieuwe bankkredieten in alle categorieën gestegen. Het tarief voor kortlopende leningen met een waarde van minder dan € 1 miljoen liep met 91 basispunten op tot 4,60 %. Het tarief op kortlopende kredieten met een waarde van meer dan € 1 miljoen steeg met 77 basispunten tot 4,13 %, terwijl het banktarief voor kredieten op lange termijn met een waarde van minder dan € 1 miljoen op 3,84 % uitkwam (+64 basispunten).

⁶ Rente op de daggeldrenteswaps (overnight indexed swap – OIS). Het gaat om de rente op de leningen aan banken met een zeer gunstige rating (*prime banks*).

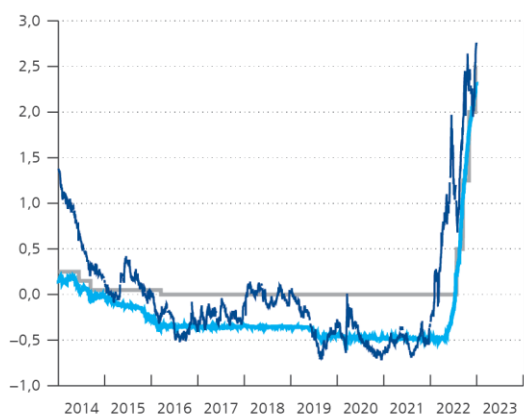
⁷ De rente op kortlopende bankkredieten werd vergeleken met de eenjaars OIS, de kredieten op middellange termijn met de driejaars OIS en de langlopende kredieten met de zevenjaars OIS.

⁸ De indicatieve marge op de kortetermijnkredieten is een gewogen gemiddelde van de marges op de kortetermijnkredieten van meer en minder dan € 1 miljoen. De weging wordt berekend op basis van een afgevlakt gemiddelde over twaalf maanden van de brutokredietstromen (MIR-gegevens).

Rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkten, tarieven op bankkredieten en marges

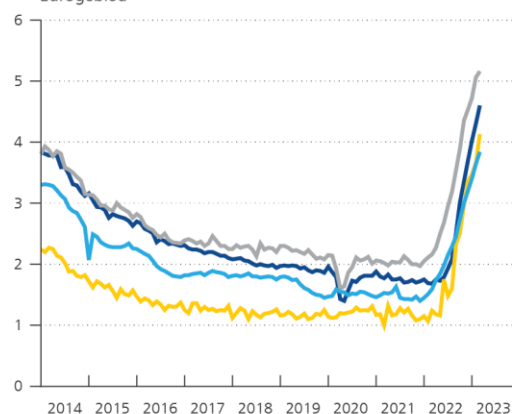
(in %)

Rente op de geld- en kapitaalmarkten

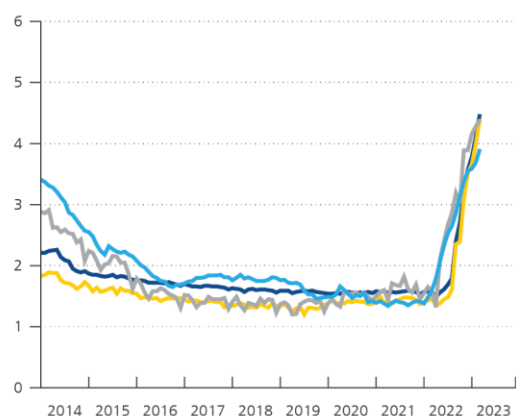
— Vijfjaars OLO's
— Leidinggevende basisrente van de ECB
— Driemaands OIS

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
Eurogebied

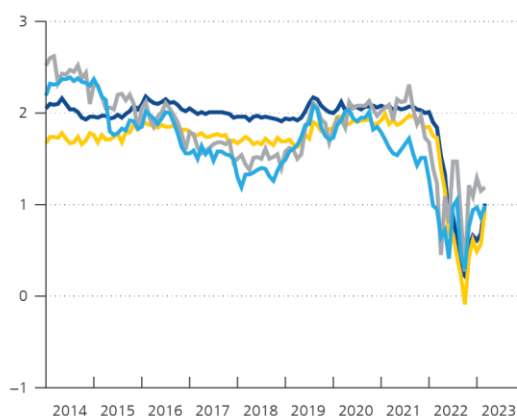
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Rente op nieuwe kredieten aan ondernemingen
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.

Bancaire marges
België

— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, < € 1 mln.¹
— Kredieten met variabele rente < 1 jaar, > € 1 mln.¹
— Kredieten met vaste rente 1-5 jaar, < € 1 mln.²
— Kredieten met vaste rente > 5 jaar, < € 1 mln.³

Bronnen: ECB, Refinitiv, NBB (MIR-enquête).

¹ Ten opzichte van de OIS op 1 jaar.

² Ten opzichte van de OIS op 3 jaar.

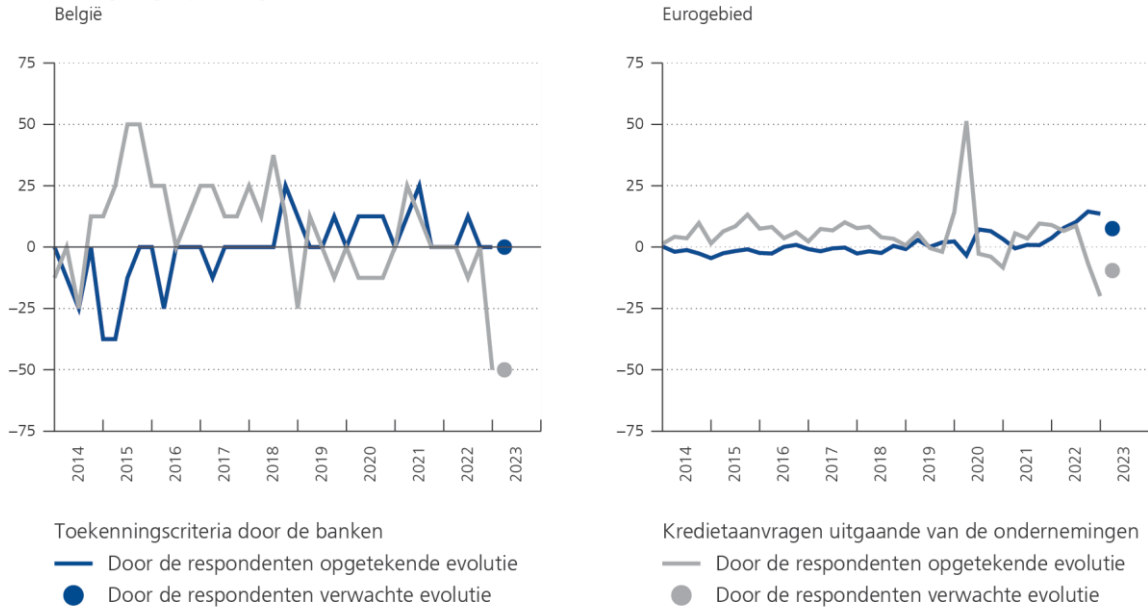
³ Ten opzichte van de OIS op 7 jaar.

3. Enquêtes naar de kredietvoorwaarden

De enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening (zie http://www.nbb.be/doc/DQ/BLS/nl/BLS_home.htm) verschaft kwalitatieve informatie over het verloop van de toekenningsvoorwaarden van en de vraag naar bankkredieten, alsook over de factoren die aan deze ontwikkelingen ten grondslag liggen.

Kredietstandaarden van en vraag naar bedrijfskredieten: globale beoordeling door de banken

(netto gewogen percentages¹)

Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).
¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een toename (afname) van de kredietvraag.

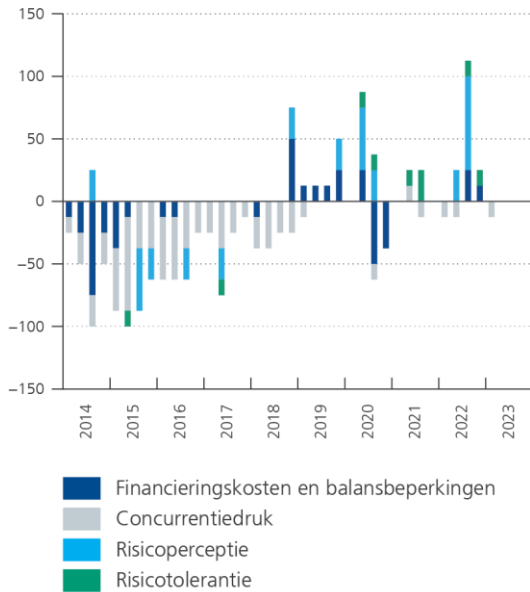
In het eerste kwartaal van 2023 wijzen de antwoorden van de vier Belgische grootbanken die bij deze enquête worden ondervraagd op een handhaving van hun kredietvoorwaarden voor de ondernemingen, zowel voor grote bedrijven als voor kmo's. In België speelden de risicotolerantie en de perceptie van de banken over de conjuncturele risico's in verband met de bedrijfstak of de ondernemingen geen enkele rol meer.

Voor het eurogebied maakten de banken over het algemeen gewag van strakkere kredietvoorwaarden dan in het voorgaande kwartaal. Die verstrakking werd voornamelijk verklaard door een toegenomen risicoperceptie en een lagere risicotolerantie. De banken van de grote landen (Italië, Spanje, Duitsland, Frankrijk en Nederland) hebben allemaal, in verschillende mate, hun toekenningscriteria voor kredieten aangescherpt.

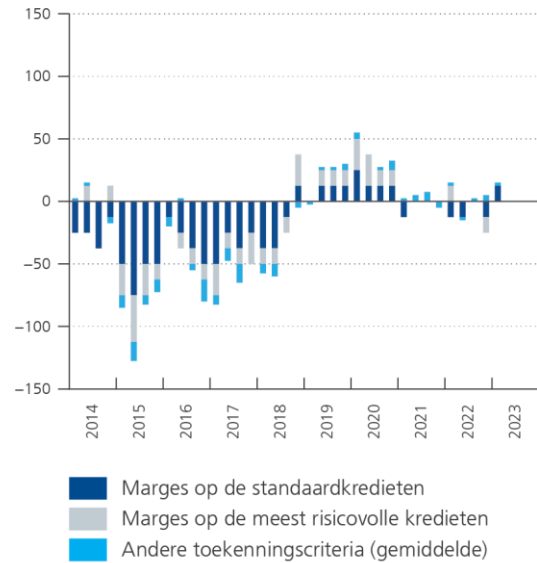
Kredietvoorwaarden van bedrijfskredieten in België : voornaamste verklarende factoren en aangewende toekenningscriteria

(netto gewogen percentages¹)

Voornaamste verklarende factoren

Voornaamste toekenningscriteria

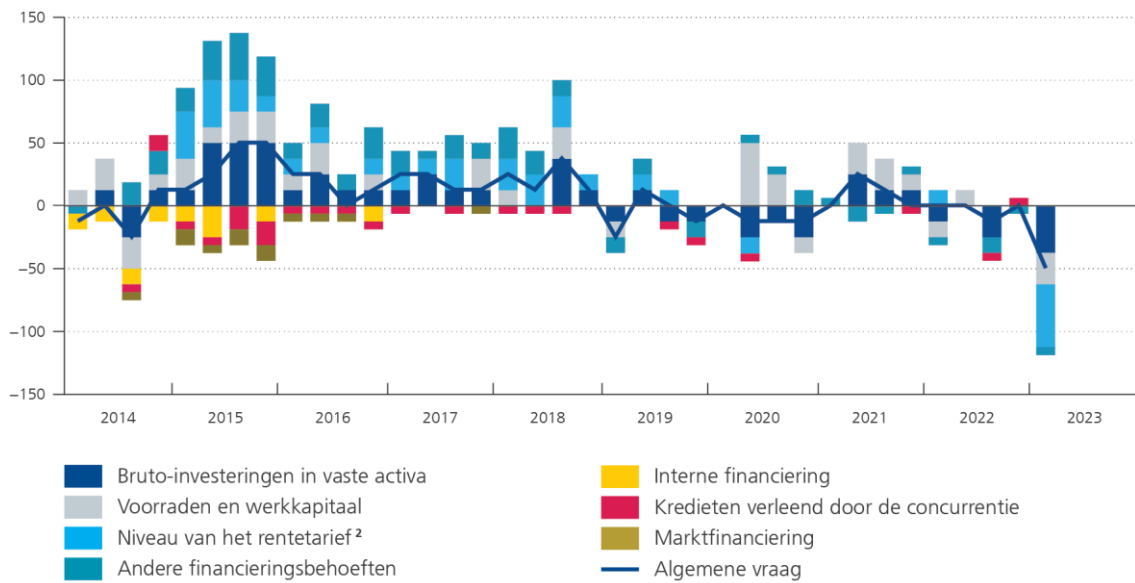
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een verstrakking (versoepeling) van de kredietvoorwaarden of met een criterium waarin die verstrakking (versoepeling) tot uiting is gekomen.

De marges op de standaardkredieten werden in het eerste kwartaal van 2023 evenwel verruimd in België en de eisen met betrekking tot de gevraagde waarborgen werden verstrengd. De andere determinanten bleven ongewijzigd. Over het algemeen verwachten de Belgische banken voor het tweede kwartaal van 2023 dat ze hun kredietverleningscriteria zullen handhaven, terwijl die van het eurogebied rekening houden met een nieuwe aanscherping, die zowel de grote ondernemingen als de kmo's zou treffen.

De banken in België vermeldden overigens een aanzienlijke daling van de kredietvraag in het eerste kwartaal van 2023. Deze daling werd voornamelijk toegeschreven aan het algemene rentepeil en aan de verminderde financieringsbehoeften voor investeringen, het voorraadbeheer en de werkingsmiddelen. Voor het tweede kwartaal verwachten de kredietinstellingen dat deze tendens zich voortzet.

Vraag naar bedrijfskredieten in België: voornaamste verklarende factoren
(netto gewogen percentages ¹)

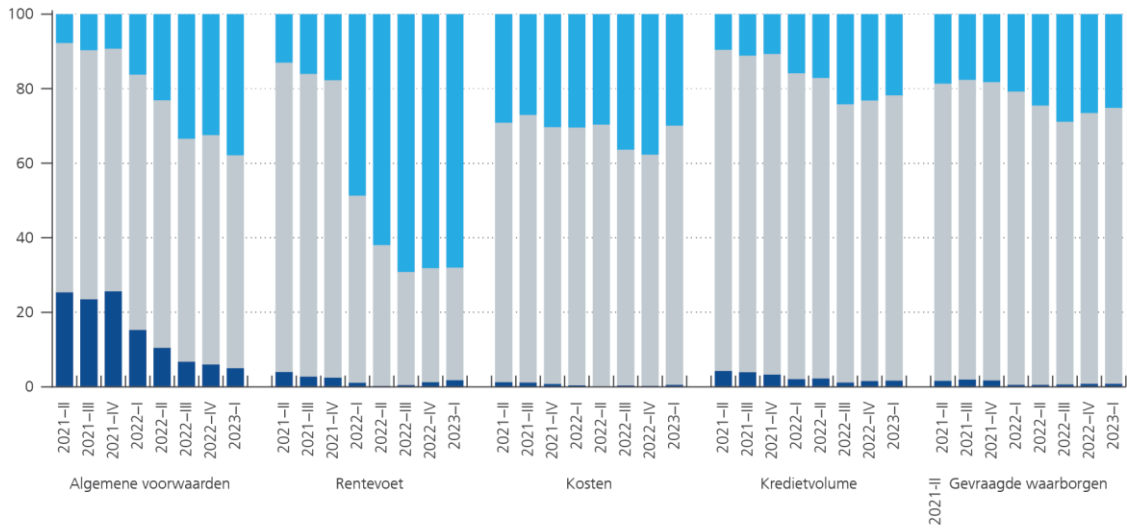
Bronnen: ECB, NBB (enquête van het Eurosysteem naar de bancaire kredietverlening).

¹ Een positief (negatief) percentage komt overeen met een factor die heeft bijgedragen tot een toename (een afname) van de vraag naar kredieten.

² Deze factor werd aan de enquête toegevoegd in het eerste kwartaal van 2015.

Ook de banken van het eurogebied meldden een daling van de vraag naar kredieten in het eerste kwartaal van 2023. Terwijl de normalisatie van het monetair beleid wordt voortgezet, maakten de banken gewag van een aanzienlijke negatieve bijdrage van het algemene rentepeerl aan de kredietvraag van de ondernemingen. Bovendien hebben ook de lagere financieringsbehoeften voor investeringen in vaste activa die vraag gedrukt. De kredietinstellingen uit het eurogebied verwachten voor het tweede kwartaal van 2023 een verdere daling van de vraag naar krediet, die vooral de langlopende kredieten zou betreffen.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Algemene resultaten

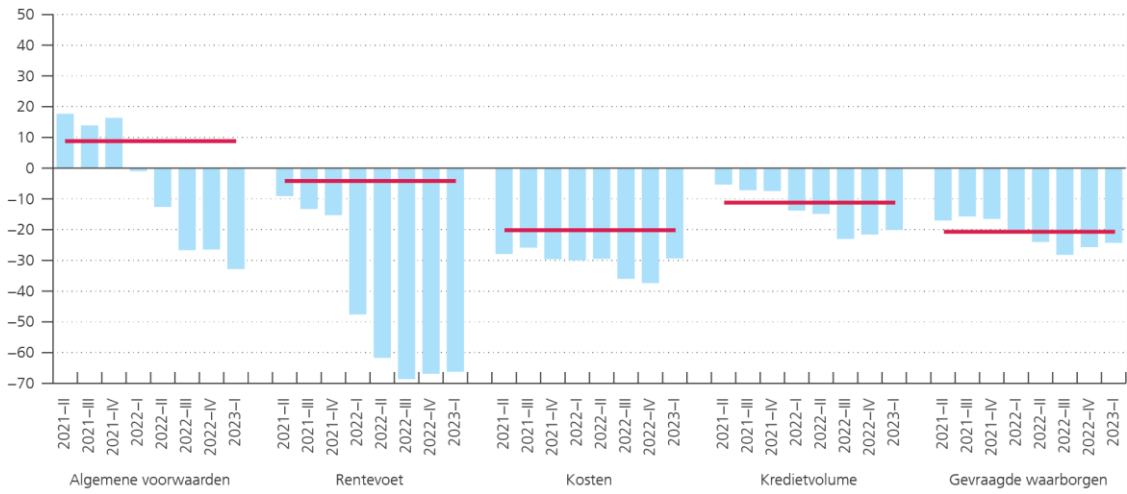

Op het moment van de enquête waren de voorwaarden:

- Ongunstig
- Neutraal
- Gunstig

Gedurende het kwartaal vóór de enquête is de specifieke voorwaarde:

- Verslechterd
- Onveranderd
- Verbeterd

■ Saldo¹ — Langtermijngemiddelde

Bron: NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Saldo van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

Uit de **enquête die de Bank**⁹ in april 2023 organiseerde, blijkt dat de perceptie van de **bedrijfsleiders** over de algemene toekenningsvoorwaarden voor bankkrediet opnieuw is verslechterd ten opzichte van december. Van de ondernemingen uit de verwerkende nijverheid, de bouwnijverheid en de diensten aan ondernemingen beschouwde 5,0 % de toekenningsvoorwaarden voor nieuwe bankkredieten als gunstig, terwijl 37,9 % ze ongunstig achtte. In totaal kwam het nettosaldo van de antwoorden van de bedrijfsleiders op -32,8 % uit, tegen -26,4 % in het voorgaande kwartaal.

De tevredenheid met de kredietvoorwaarden op het ogenblik van de enquête nam af in de bouwnijverheid en de industrie, terwijl ze stabiliseerde in de diensten aan ondernemingen. De algemene tevredenheid over het renteverloop gedurende het eerste kwartaal van 2023, gemeten aan de hand van het saldo van de positieve en negatieve beoordelingen, bleef sterk negatief, vergelijkbaar met het voorgaande kwartaal. Ze beliep -66,2 %, tegen -66,9 % in januari. Bijgevolg beschouwde slechts minder dan een derde van de bedrijfsleiders (30,2 %) de rentedynamiek als neutraal. In verband met de niet-monetaire kredietverleningscriteria maakten de bedrijfsleiders over het algemeen gewag van een stabilisatie van de voorwaarden voor het kredietvolume en de gevraagde waarborgen ten opzichte van het voorgaande kwartaal, terwijl het niveau van de extra kosten als minder streng werd beoordeeld. Tot slot wijzen de resultaten van de enquête voor het eerste kwartaal van 2023 erop dat de antwoordsaldi van de bedrijfsleiders voor alle onderzochte variabelen onder het historische gemiddelde liggen.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar bedrijfstak
(nettopercentages¹)

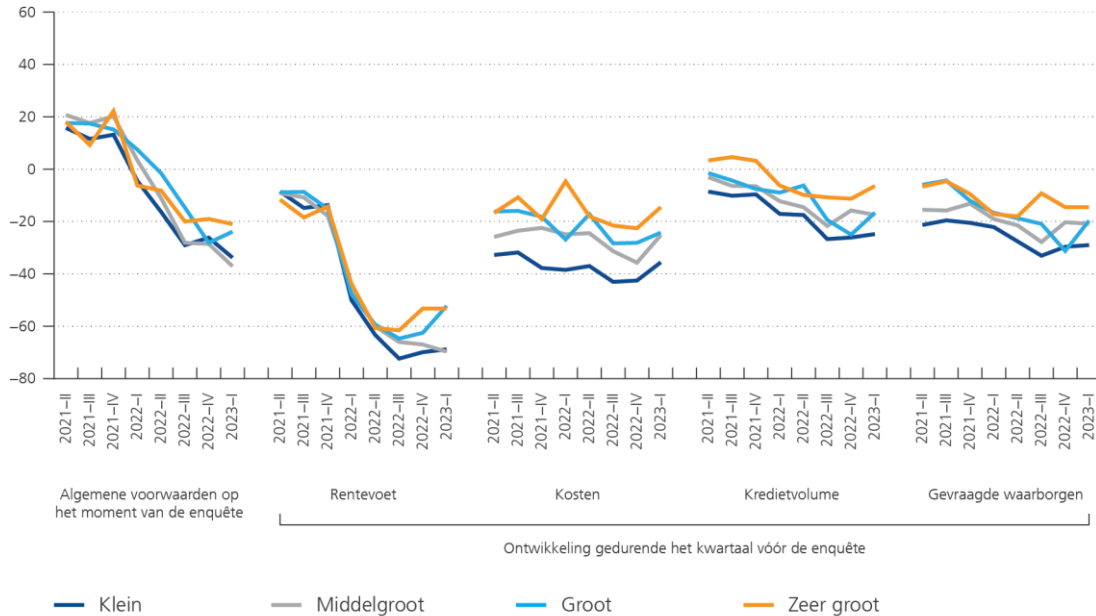
Bron : NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).
¹ Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

In de meest recente enquête is de tevredenheid over de kredietvoorwaarden voornamelijk bij de kleine en middelgrote ondernemingen afgenomen . In april 2023 beliep het saldo van de beoordelingen van de kredietvoorwaarden -33,8 % voor de kleine ondernemingen, -37,1 % voor de

⁹ In deze enquête wordt de ondernemingen verzocht twee vragen te beantwoorden. De eerste vraag betreft de kredietvoorwaarden **op het ogenblik van de enquête** ('Lijken de voorwaarden om bij de banken krediet op te nemen u momenteel gunstig, neutraal of ongunstig? '). In deze toelichting worden de antwoorden op die vraag behandeld onder de titel 'Algemene voorwaarden'. De tweede vraag gaat over de **ontwikkelingen die tijdens het kwartaal vóór de enquête werden vastgesteld** (verbetering, stabilisatie of verslechtering van de voorwaarden); de antwoorden worden uitgesplitst volgens specifieke criteria (rentetarieven, andere bankkosten, kredietvolume, gevraagde waarborgen). De antwoorden op die vraag worden criterium per criterium toegelicht.

middelgrote ondernemingen, -23,9 % voor de grote ondernemingen en -21,0 % voor de zeer grote ondernemingen.

Beoordeling van de kredietvoorwaarden door de ondernemingen:
Opsplitsing naar grootte van de onderneming¹
(nettopercentages²)

Bron: NBB (trimestriële enquête naar de kredietvoorwaarden).

¹ Klein = 1-49 werknemers; middelgroot = 50-249 werknemers; groot = 250-499 werknemers; zeer groot = 500 werknemers of meer.

² Saldi van de antwoordpercentages gunstig/verbeterd (+) en ongunstig/verslechterd (-).

De SAFE-enquête, waarin de ondernemingen en vooral de kmo's uit het eurogebied worden ondervraagd over hun toegang tot de verschillende financieringsbronnen, levert extra informatie op. De laatste ronde van die enquête werd tussen 6 maart en 14 april gehouden, en heeft betrekking op de periode van oktober 2022 tot maart 2023. De voornaamste resultaten over de bankfinanciering in België en het eurogebied zijn als volgt.

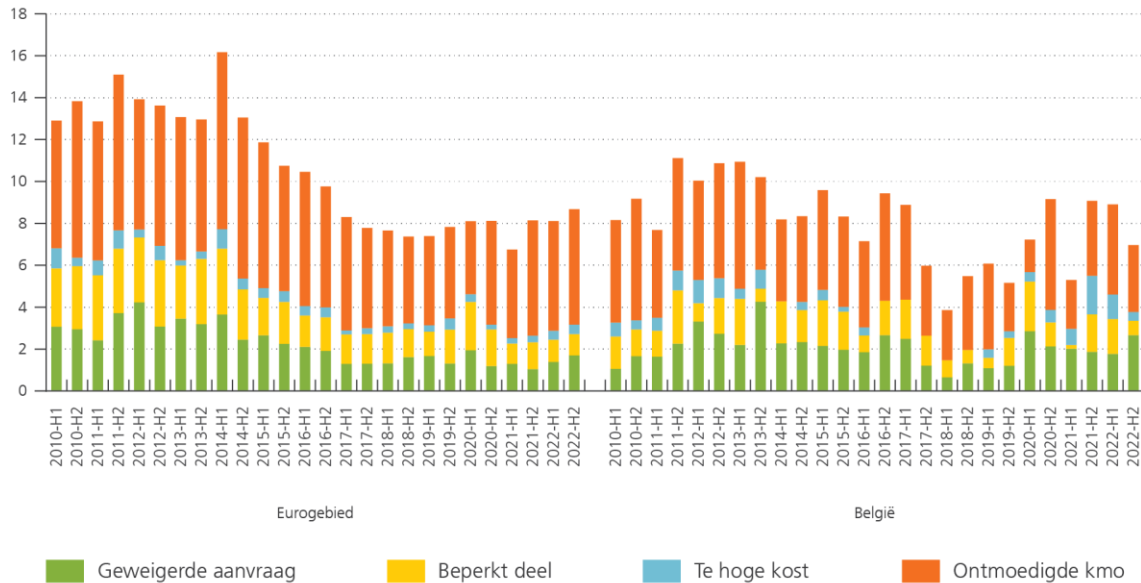
De Belgische kmo's maakten gewag van een algemene afname van de belemmeringen voor bankfinanciering tijdens die periode. In het eurogebied daarentegen namen ze enigszins toe. In België is het aandeel van de ondernemingen van wie een krediet werd afgewezen evenwel met de helft toegenomen (van 1,8 % tot 2,7 %), terwijl het aandeel van de ondernemingen voor de andere dimensies (ondernemingen die maar een beperkt deel van het gevraagde krediet ontvingen, de kosten van de lening te hoog achtten of geen aanvraag indienden uit vrees voor een afwijzing) afnam tussen oktober 2022 en maart 2023 in vergelijking met de voorgaande periode. In totaal ondervond 7,0 % van de kmo's belemmeringen bij de toegang tot bankfinanciering in België (tegen 8,9 % voorheen). In het eurogebied steeg dat aandeel tot 8,7 % (tegen 8,1 % voorheen). Tot slot blijft, net als in voorgaande enquêterondes, het percentage kmo's dat aangeeft ontmoedigd te zijn en uit schrik afgewezen te worden geen bankkrediet heeft aangevraagd groter dan voor de andere categorieën. Het bedroeg 5,5 % in het eurogebied en 3,2 % in België.

De kmo's van het eurogebied schatten de beschikbaarheid van bankkrediet overigens slechter in, zij het minder uitgesproken dan tijdens de voorgaande periode (-7,6 % tegen -9,0 %). Ook in België bleef het nettosaldo van de antwoorden negatief, op -8,9 % (tegen -10,7 % bij de voorgaande enquête). Tot slot zijn de kmo's pessimistisch over de toekomstige beschikbaarheid van bankkrediet, zij het in mindere mate dan tussen maart en september 2022: het nettosaldo van de antwoorden op die vraag kwam uit op -15,2 % in België (tegen -29,5 %) en op -19,0 % in het eurogebied (tegen -31,3 %). De context voor die vooruitzichten is gemengd: een stijging van de omzet en een verwacht herstel van de

activiteiten enerzijds en een verdere daling van de winst anderzijds. Een aanzienlijk deel van de kmo's (nettosaldo van -22 % in België en -16 % in het eurogebied) geeft aan dat de winst stukt, voornamelijk als gevolg van de toegenomen loonkosten.

Belemmeringen voor de toegang tot bancaire financiering voor de kmo's^{1,2}

(tijdens de zes maanden vóór de enquête; percentages van de respondenten)

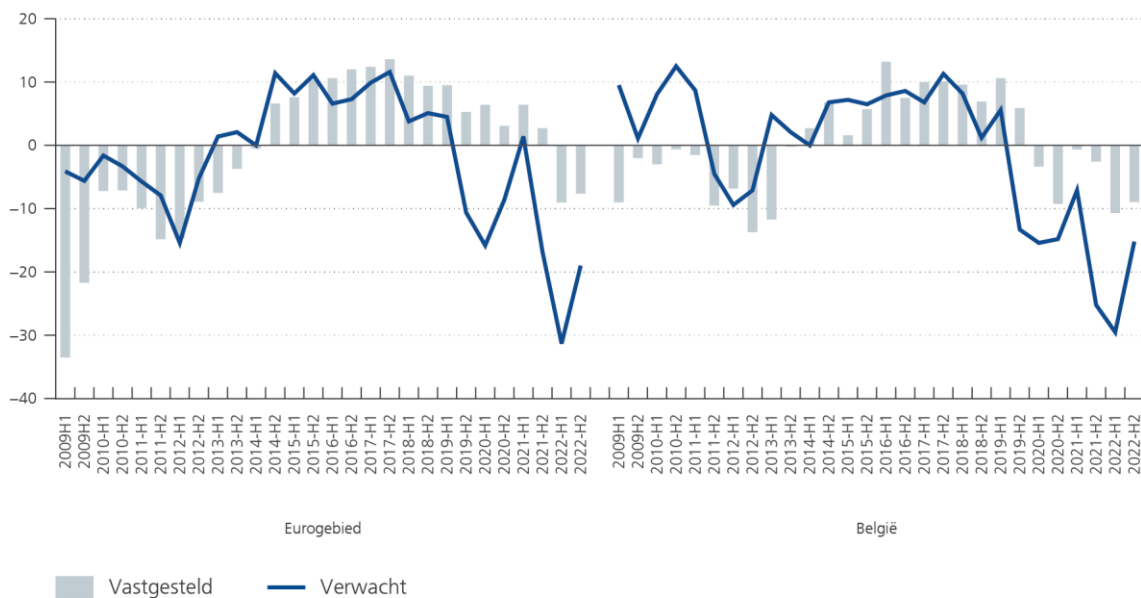
Bron: ECB (SAFE-enquête).

¹ Minder dan 250 werknemers.

² Aandeel van de ondernemingen dat geen bankkrediet heeft aangevraagd uit angst voor een weigering, dat een aanvraag heeft ingediend maar slechts een beperkt deel van de kredietaanvraag heeft gekregen, dat het krediet heeft geweigerd omdat de kosten te hoog zijn, of dat geen krediet heeft gekregen.

Verandering in de vastgestelde en verwachte beschikbaarheid van bankkrediet voor de kmo's

(tijdens de zes maanden vóór of na de enquête; nettopercentages van de respondenten¹)

Bron: ECB (SAFE-enquête).

¹ Een positief/negatief percentage wijst op een verbetering/verslechtering.